

7/5520, 5522, 5523, 5524,
5525, 5526, 5527, 5528

G.k. 136

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

04 Mayıs 2012
04/04/2012

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610- 2062
Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 02/04/2012 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-57640 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Eskişehir Milletvekili Kazım KURT'a ait 7/5520, Tekirdağ Milletvekili Faik ÖZTRAK'a ait 7/5522, Kayseri Milletvekili Mehmet Şevki KULKULOĞLU'na ait 7/5523, Adıyaman Milletvekili Salih FIRAT'a ait 7/5524, Kütahya Milletvekili Alim IŞIK'a ait 7/5525, 7/5526 ve 7/5527, İstanbul Milletvekili Erdoğan TOPRAK'a ait 7/5528 esas no'lu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

- 1- Görüş 7/5520 (2 Sayfa)
- 2- Görüş 7/5522 (1 Sayfa)
- 3- Görüş 7/5523 (1 Sayfa)
- 4- Görüş 7/5524 (2 Sayfa)
- 5- Görüş 7/5525 (2 Sayfa)
- 6- Görüş 7/5526 (4 Sayfa)
- 7- Görüş 7/5527 (2 Sayfa)
- 8- Görüş 7/5528 (3 Sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : Salih FIRAT
Adıyaman Milletvekili
Esas No : 7/5524

"2002 yılında 406 bin tütün üreticisi 191 bin hektar alanda 153 bin ton tütün üretirken, 2010 yılında 65 bin tütün üreticisi 89 bin hektarda 55 bin ton tütün üretti. 2002 yılında tütün ithalatına 162 milyon dolar ödenmişken, 2010 yılında 367 milyon dolar ödendi". Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker'in bir soru üzerine tespitleridir.

TEKEL'in özelleştirilmesi, tütünün destekleme kapsamından çıkarılması, tütün fiyatları artışının girdi fiyatlarındaki artışın çok gerisinde kalması, kota uygulaması, göz yumulan sigara kaçakçılığı ve tütün fiyatlarında alıcıların belirleyici olması nedeniyle ülkemizde tütün üretiminde çok büyük düşüşler yaşanırken, tütün ithalatı her geçen yıl artmıştır. 4733 sayılı kanun çerçevesinde sözleşme fazlası tütünlerin satışı için kurulması gereken açık artırma merkezleri oluşturulamadığı için sözleşme fazlası ürünler, sözleşme fiyatlarının çok altında satılmaktadır.

Bu nedenle;

SORU 1) "4733 sayılı kanun çerçevesinde sözleşme fazlası tütünlerin satışı için kurulması gereken açık artırma merkezleri oluşturulamadığı için sözleşme fazlası ürünler, sözleşme fiyatlarının çok altında satılmaktadır." iddiası doğru mudur? 4733 Sayılı Kanun hükümleri neden uygulanmamaktadır?

CEVAP 1) Ülkemizde tütün ve tütün mamullerinin üretimine, iç ve dış alım ve satımına ilişkin usul ve esaslar 4733 sayılı Kanunla yeniden düzenlenerek tütün piyasası serbest rekabet kuralları çerçevesinde düzenlenmiştir.

4733 sayılı Kanunun Geçici 1/(B) maddesine istinaden, Tekel Genel Müdürlüğünün devlet adına yaptığı destekleme alımlarına son verilmiştir. Söz konusu Kanunda tütün üretimine sınırlama veya yasaklama getiren herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Kanunda tütün satın alımıyla ilgili Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumuna görev verilmediği gibi, alıcısı bulunmayan üretici tütünlerinin satılmasına yönelik olarak, müdahil kurum şeklinde bir mekanizmanın kurulması yönünde herhangi bir düzenleme de hükme bağlanmamıştır.

4733 sayılı Kanunda sözleşmeli üretim esasına göre üretilen tütünlerin fiyatlarının da, tütün mamulleri üreticileri ve/veya tüccarlar ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirleneceği Kanunun 6'ncı maddesinde hüküm altına alınmıştır.

Tütünde sözleşmeli üretim Kanunun bu hükmü çerçevesinde, üretici ile alıcının piyasada serbestçe bir araya gelerek, usul ve esasları Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından belirlenen "Tip Sözleşmeyi" karşılıklı imzalamaları doğrultusunda gerçekleşmektedir. Sözleşmede yer alacak tütün nevi fiyatlarının imza aşamasından önce sözleşmelere yazılması zorunlu olup, üreticiler nevi fiyatlarını görerek sözleşmeyi imzalamaktadırlar. Aksi durumda, yükümlüğünü yerine getirmeyen tarafa 4733 sayılı Kanunun 8'inci maddesi hükümleri doğrultusunda idari yaptırım uygulanmaktadır.

SORU 2) "Sözleşmeli üretim esasına göre üretilen tütünlerin fiyatları, tütün mamulleri üreticileri ve temsilcileri arasında varılan anlaşmaya göre belirleneceği kanunda belirtilmesine rağmen, sözleşme fiyatları genelde sözleşmeyi yapan firmalar tarafından belirlenmektedir". İddiası doğru mudur? Tütün ekicilerini sözleşmeyi yapan firmalara mahkûm edilmesinin ve zarara uğratılmasının gerekçeleri nelerdir?

CEVAP 2) Açık artırma merkezlerinin kurulmasıyla ilgili olarak Kanunda bir düzenleme yapılmamış, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumuna tütün satın alma veya açık artırma merkezi kurma şeklinde bir yetki veya görev de verilmemiştir. Ancak, Kanunun 9/B maddesinde yer alan düzenlemeye dayanılarak, Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Tütün Satış Merkezlerinin Kurulması" başlıklı 14'üncü maddesinde *"Tütün satış merkezleri; ziraat odaları, tütün tarım satış kooperatifleri, her türlü üretici birlik, dernek ve kooperatifleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından Kurumun gözetim ve koordinasyonu altında kurulur ve işletilir."* şeklinde düzenleme yapılmış ve bu düzenleme 2003 yılında yürürlüğe girmiştir. Ancak bugüne kadar açık artırma merkezi kurulması amacıyla Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumuna herhangi bir başvuru olmamıştır.

Gerçek veya tüzel kişiler tarafından açık artırma merkezi kurulmaması nedeniyle, sözleşme dışı üretilen tütünlerin alım satım işlemleri, üretildikleri yerlerde, usul ve esasları TEKEL tarafından belirlenen "Açık Artırma Yöntemiyle" gerçekleştirilmektedir. Ayrıntıları çıkartılan Kurul Kararlarıyla belirlenen bu sisteme göre, sözleşme dışı üretilen tütünlerin bildirimleri Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunca alınmakta, elektronik ve yazılı ortamda tüm alıcılara gönderilerek üretici elinde olan tütünleri satın almak isteyen alıcılar tespit edilmektedir. Daha sonra alıcısı çıkan üretici tütünlerinin bulunduğu ilçelerde açık artırma düzenlenerek, üreticinin tütününe en yüksek fiyatı veren alıcıya tütünlerin satışı sağlanıp tescil edilmektedir.

Anlaşılabileceği üzere, açık artırma merkezi kurulmamasına ve Kanunla Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumuna görev verilmemesine rağmen, üreticinin mağdur olmaması için Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu çözüm üreterek, alıcısı çıkan tütünlerin alım satımını açık artırma yöntemiyle gerçekleştirmektedir. Bu sistemde alım satım işlemi yine Kanuna uygun olarak serbest piyasa koşullarında, tütünün satılabileceği en yüksek fiyattan gerçekleşmektedir.

Açık artırmalı sistemdeki fiyatların sözleşmeli sistemdeki fiyatlarla karşılaştırılması teknik ve ekonomik açıdan doğru olmadığı gibi, açık artırmada satmak amacıyla tütün üretimi yapılan yerlerde üretici ile alıcının sözleşmeli üretim yapmasının önünde hiçbir hukuki engel bulunmamaktadır. Ayrıca gerek sözleşmeli üretimde gerekse açık artırmalı sistemde Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunun fiyatlara müdahale etmesi hukuken mümkün değildir. Açık artırmalı sistemle yapılan, üreticinin hiçbir alıcıyla sözleşme yapmadan kendi iradesiyle yetiştirdiği veya yaptığı sözleşme miktarından daha fazla ürettiği, alıcı çıkmaması durumunda elinde kalacak tütünlerin satılması işlemidir. Fiyat karşılaştırmalarının bu gerçekler göz önünde bulundurularak yapılması daha doğru olacaktır.